№23 (25 ВЕРЕСНЯ 2015)

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ ЦЕНТРУ РАЗУМКОВА

ЗМІСТ

ВНУТРІШНЯ ПОЛІТИКА.....1
НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА І ОБОРОНА.....3
ЕКОНОМІКА.....5
ЕНЕРГЕТИКА.....6
СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА.....6
СОЦІОЛОГІЯ.....7
ПОДІЇ ЦЕНТРУ РАЗУМКОВА.....8

ПРЕЗЕНТАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОЕКТУ “ПАРТІЙНА СИСТЕМА УКРАЇНИ ДО І ПІСЛЯ МАЙДАНУ: ЗМІНИ, ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ, СУСПІЛЬНІ ЗАПИТИ” НА КРУГЛОМУ СТОЛІ 16 ВЕРЕСНЯ 2015р.

Проект «Партійна система України до і після Майдану: зміни, тенденції розвитку, суспільні запити» зумовлений необхідністю осмислення тих драматичних змін у партійній системі, що відбувалися протягом останніх років, які, по суті призвели до Майдану і частково стали наслідком його перемоги.

У доповіді проаналізовані два останні етапи еволюції партійної системи: 2010-2013 і з лютого 2014р. – по цей час.

Головними трендами останнього етапу стали:

• Суттєве оновлення партійної системи, вихід на політичну арену «нових» партій. Вперше у виборах брали участь і досягали успіху партії, створені буквально напередодні виборів.

• Зміна балансу сил між партіями умовно прозахідної, проєвропейської, та проросійської орієнтації, внаслідок суттєвих змін у політичних уподобаннях громадян (їх причинами стали Майдан, падіння режиму Януковича, російська агресія проти України).

• У політичних партіях – посилення ролі лідерського фактору, збільшення числа персоналістських партій; зменшення ваги ідеологій, уніфікація програм; нерозвиненість структур партій на місцях та віртуалізація їх діяльності; посилення популістських тенденцій і партій; активізація взаємодії партій з інститутами громадянського суспільства.

Зараз на процеси у партійній системі впливають такі основні чинники:

• **Зміни в правовому полі** (зокрема, виборче законодавство для місцевих виборів, «закони про декомунізацію», перспектива запровадження бюджетного фінансування і посилення контролю за підзвітністю партійних фінансів).

Суттєві зміни в ієрархії суспільних поділів (зміна у 2014-2015рр. балансу сил по лінії розмежування за соціокультурною ознакою в бік прозахідної частини, зростання актуальності соціально-економічного поділу та певне зменшення – соціокультурного);

Вплив ФПГ на партійну систему і на політику в цілому: після тимчасового послаблення зараз спостерігається його нова хвиля, що відображується, зокрема, в ході створення нових партій і проектів на місцеві вибори;

Зовнішній вплив, який відображується у значній залежності ситуації в Україні та політиці влади від позицій основних зовнішньополітичних партнерів України;

Суспільно-політичні наслідки збройного протистояння з Росією (зміна суспільних настроїв, зростання патріотизму, а також і перенесення в політичний процес силових методів);

Фактор місцевих виборів, особливо з урахуванням процесів децентралізації, а також перспектив проведення дострокових парламентських виборів.

Порівняно з попередніми етапами розвитку партійної системи, в ній відбулися **певні, поки незначні позитивні зрушення** в питаннях розвитку окремих партій в напрямку загальнонаціональних, посилення зв’язків між партіями і суспільством, їх підзвітності, послаблення впливу на партії з боку ФПГ та підвищення прозорості партійних фінансів, розвитку внутрішньопартійної демократії.

Разом з тим, не змінилася або ускладнилася ситуація навколо проблем відсутності стабільної соціальної бази, слабкості (відсутності) програмно-ідеологічних засад, гіпертрофованого характеру особистісного чинника.

Сьогодні, з точки зору теорії, можемо говорити, що партійна система України зберігає ознаки системи поміркованого плюралізму. Однак, наявні тенденції у діяльності політичних партій можуть посилити поляризацію у партійній системі та призвести до виникнення «багатосторонньої опозиції» до провладних партій.

Повна версія тексту

Заступник генерального директора - директор політико-правових програм Центру Разумкова Юрій ЯКИМЕНКО

ЗАКОНОПРОЕКТ ПРО ЗМІНИ ДО КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ МІСТИТЬ БАГАТО СУПЕРЕЧНОСТЕЙ

Якщо мінські угоди не буде виконано до моменту голосування за зміни до Конституції України, виходить, що й голосувати в цілому цей законопроект не можна. У контексті схвалення законопроекту ведеться дуже багато розмов про те, що в ньому є положення, які потребують тих чи інших коректив, але я не чув, щоб ішлося про готовність вносити якісь зміни до текстів. Ставити законопроект на остаточне голосування, очевидно, планується після місцевих виборів.

Конституційний процес був розпочатий за складних обставин: після анексії Криму, початку подій на Сході. Зрештою його можна було би завершити нормальним остаточним голосуванням. Водночас голосування не повинно викликати збурення серед населення. Ясна річ, певні політичні сили навмисне підігріватимуть ситуацію і демонструватимуть незадоволення, хай би який текст там був. Але є речі, які можна і слід винести на обговорення суспільства і, отримавши в цілому позитивний відгук, проголосувати остаточно.

Водночас суспільство не бере в цих процесах активної участі. Тому політики самі повинні бути свідомими того, які з положень можуть спричинити ті чи інші неприємні ситуації. Верховна Рада разом із Президентом мають чітко визначити, що необхідно для реальної децентралізації. Непогано було би повернутися до положень, що стосуються статусу так званого префекта, подивитися на відповідну статтю, як вона буде сформульована, зокрема в частині механізму дострокового припинення повноважень. Адже законом не передбачено, як саме визначається статус префекта. Якщо вдаватися в деталі то зі ст. 140 взагалі прибрали поняття громади місцевого самоврядування. Я вважаю, що це все слід підкоригувати. Але в такому разі потрібно бути готовими розглянути такі питання на засіданні Верховної Ради, внести відповідні зміни. Потім направити до Конституційного суду, отримати від нього відгук, схвалити, а законопроект прийняти остаточно.

Водночас такий алгоритм є малоймовірним. Нині йдеться лише про те, чи буде цей текст голосуватися остаточно.

Є ризик, що якщо не змінити проблемні положення даного законопроекту, то те позитивне, що могло би бути, може взагалі не з'явитися. От, скажімо, усувають адміністрації, районні й обласні, ради створюватимуть власні виконавчі органи. Це є позитивом. Тепер не буде цього монстра виконавчої влади на місці. Але є інше положення — ст. 118 у цьому проекті передбачає, що виконавчу владу на місцях здійснюють префекти. Це зовсім неправильно, тому що фактично замінили слово «адміністрації» на «префекти».

У разі внесення змін до Конституції мине не менше двох років, поки почнуть діяти положення про децентралізацію. Нові громади з'являться, коли ВР ухвалить відповідне рішення, потім уже на базі цих громад мають бути створені райони, які згодом отримають префектів. А до цього впродовж двох років функцію префектів виконуватимуть голови адміністрацій. Коли ж на виборах 2017 року будуть обрані нові голови цих громад, районних і обласних рад, тоді всі будуть призначатися відповідно до Конституції.

Повна версія тексту

Науковий консультант з правових питань Центру Разумкова Віктор МУСІЯКА

ДЛЯ ПРОСТИХ УКРАЇНЦІВ ЗМІНИ ДО КОНСТИТУЦІЇ МЕНШ ВАЖЛИВІ, НІЖ ЗРОСТАННЯ ЦІН І ТАРИФІВ

Події 31 серпня 2015 р., коли під час голосування за зміни до Конституції під стінами Верховної Ради пролилася кров, були цілеспрямованою акцією, яка готувалася під конкретну подію.

Якщо ми пригадаємо хронологію того фатального дня, то там була конкретна політична проблема, коли певні політичні сили заявили про свою незгоду з тим, що відбувається в парламенті, і вивели людей на вулицю.

Для середньостатистичного українця питання змін до Конституції значно менш пріоритетне у порівнянні, наприклад, з цінами і тарифами. У цьому випадку не варто змішувати невдоволення людей соціально-економічними проблемами і відповідною діяльністю уряду для їх вирішення з тими конкретними політичними темами, які існують і які використовуються насамперед радикальними політичними силами.

Біля Ради не було десятків тисяч людей невдоволених владою. Це були люди, організовані політичною силою. Це свідчить про радикалізацію певних політичних сил перед місцевими виборами. Крім того, це наслідок безконтрольного поширення зброї в країні. Безумовно, це говорить і про рівень напруження, але лише тієї частини населення, яка мала стосунок до подій на сході України і або належить до, або знаходиться під впливом політичних сил.

Те, що сталося, ще не є показником стану суспільства, це показник стану частини політикуму. Це наслідок тієї воєнної ситуації, в якій знаходиться Україна. Ось це і є першопричина. А той факт, що в мить, коли в парламенті обговорювали внесення змін до Конституції, під стінами парламенту лилася кров, жодним чином не збіг і не знак зверху. Це цілеспрямована дія, яка готувалася під конкретну подію.

Повна версія тексту

Заступник генерального директора - директор політико-правових програм Центру Разумкова Юрій ЯКИМЕНКО

ВИХІД «БАТЬКІВЩИНИ» З КОАЛІЦІЇ ЩЕ НЕ ОЗНАЧАТИМЕ ДОСТРОКОВИХ ВИБОРІВ ДО ПАРЛАМЕНТУ

Сьогодні парламентська коаліція переживає непрості часи. Кількість її членів уже зменшилася з виходом Радикальної партії. А крім того, ризик для неї становлять ті наміри, про які зараз говорять представники «Батьківщини», і настрої «Самопомочі». Очевидно, на ситуацію істотно впливає чинник місцевих виборів: політичним партіям, які братимуть участь у виборах, складно брати на себе відповідальність за негативні соціально-економічні наслідки для громадян, які спричинили рішення коаліції та уряду, але були необхідними. Це і створює передумови для таких заяв.

З іншого боку, коли йдеться про переформатування уряду, мається на увазі, що фракції шукатимуть вигідніші для себе позиції в новому уряді і претендуватимуть на більше, ніж у них є зараз, у нинішньому уряді.

Теоретично можна розглядати і варіант виходу «Батьківщини» з коаліції, але варто зачекати з остаточними висновками, поки дійсно почнуться процеси в уряді і розпочнеться процес обговорення того, як саме і на яких посадах буде змінюватися Кабмін. Ідеться не лише про питання персоналій і розподілу нових сфер відповідальності, тобто квот, але і про основні принципи діяльності уряду, власне, про програму діяльності Кабінету Міністрів, яка пов'язана з коаліційною угодою. Тобто це глибший процес. Те, що відбувається зараз, на мій погляд — це тактичні кроки, які спрямовані на те, щоб підсилити свої позиції у майбутньому переговорному процесі.

Що буде з коаліцією, якщо «Батьківщина» все-таки її покине? З формальної точки зору, коаліція збереже своє існування. Вона залишиться, але в скороченому складі. І так буде, поки кількість членів коаліції не дійде до критичної позначки — менше, ніж більшість у Верховній Раді. Тому поки що ймовірний вихід «Батьківщини» матиме лише політичні наслідки, оскільки, безумовно, це означатиме політичне послаблення коаліції. Але це не стане підставою для якихось радикальних кроків на зразок переформатування коаліції чи дострокового припинення повноважень Верховної Ради і призначення дострокових виборів.

Повна версія тексту

Заступник генерального директора - директор політико-правових програм Центру Разумкова Юрій ЯКИМЕНКО

Національна безпека і оборона

ГІБРИДНА ВІЙНА: УРОКИ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО КОНФЛІКТУ

Скорочена версія виступу директора військових програм Центру Разумкова Миколи Сунгуровського на дискусійній панелі «Сучасний світ — сучасні загрози: відповіді на гібридну агресію» під час Безпекового форуму в рамках 25-го Економічного форуму у Криниці, Польща.

Аналіз уроків російсько-українського та інших конфліктів, породжених процесами «кольорових революцій», «арабської весни» тощо, якщо відкинути конспірологічні сценарії, наводить на думку, що справжній вибух насильства та його наслідки зумовлені, зокрема, нічим не стриманим прискоренням процесів глобалізації. Сучасні глобальні мережі політичних, торгівельних, господарських, інформаційних зв'язків — за умов лібералізації економічних відносин, взаємопроникнення економік і культур, — дедалі більше перетворюються на ефективні засоби розповсюдження не лише надбань людства, але й економічних, політичних, соціальних потрясінь, кризових явищ та їх наслідків. Це дає нагоду припустити, що:

А. Існуючий світовий порядок дійшов межі, за якою Вестфальська парадигма і побудована на її основі система норм міжнародних відносин виявляються не ефективними — ані з точки зору розвитку, ані з точки зору забезпечення безпеки. Це є справжнім викликом для людства, кризою системи міжнародних відносин і вимагає скоординованого докладання зусиль усіх прогресивних сил.

Б. Претензії на провідну роль якщо не в новому світовому порядку, то принаймні у процесі його побудови, є основними причинами протиріч між головними наявними, народжуваними центрами сили і створюваними навколо них коаліціями. За цих умов головними джерелами загроз у найближчій перспективі будуть авторитарні режими потужних держав, амбітні радикальні сили, що захоплюють владу у слабких державах, а потенційними зонами конфліктів будуть країни та території, що перебувають на географічних і політичних кордонах інтеграційних проектів, відчуваючи на собі дію як доцентрових, так і відцентрових сил.

В. Боротьба за «прикордонні» країни вестиметься з використанням всього арсеналу сил і засобів перетворюючи безпекове середовище на дуже нестабільне і слабо прогнозоване. Дуже складним завданням є прогноз та оцінка синергетичних наслідків такої боротьби як для окремих країн, регіонів, так і для всього світового порядку. Водночас, до порушників існуючого світового порядку (зокрема, до Росії) мають застосовуватися чинні норми міжнародного права. В цьому полягають невизначеність і труднощі у врегулюванні сучасних конфліктів (старе вже відмирає, а нове ще не народилося), зумовлюючи турбулентність поточного перехідного етапу розвитку міжнародних відносин.

Г. Гібридний характер сучасних конфліктів, не завжди відчутні зв'язки між елементами технології їх ескалації і реалізації, зумовлюють необхідність їх прискіпливого вивчення, всебічного обгрунтування та вжиття негайних змін у структурах і способах застосування систем забезпечення національної, регіональної і глобальної безпеки.

Повна версія тексту

Директор військових програм Центру Разумкова, Микола СУНГУРОВСЬКИЙ

БЛОКАДА КРИМУ МАЄ ПОРУШИТИ ПИТАННЯ ПРО ПОВЕРНЕННЯ ПІВОСТРОВА ДО СКЛАДУ УКРАЇНИ

20 вересня на адміністративному кордоні з Кримом розпочалася безстрокова акція блокування вантажного транспорту, який прямує до півострова. Кримські татари — ініціатори блокади — відзначають: українські компанії повинні припинити торговельні стосунки з окупованим Російською Федерацією Кримом.

Те, що відбувається на межі з Кримом — не зовсім блокада. Організатори акції не ставили собі за мету перешкоджати простим громадянам, які у своїх справах зобов'язані перетинати «кордон». Організатори цієї акції неодноразово заявляли, що питання стосується припинення організованого постачання товарів до Криму, що є абсолютним абсурдом цієї ситуації, коли є окупована територія, є де-факто стан війни, а держава Україна, яка по всьому світу ходить із простягнутою рукою і просить про введення санкцій, водночас не просто продовжує, а збільшує обсяги торгівлі.

Що стосується своєчасності цієї акції, її ефективності, зараз є полярні точки зору, але не зовсім зрозуміла позиція противників, які стверджують про безперспективність такого заходу. На мій погляд те, що зробили зараз українські активісти, насамперед, керівництво Меджлісу — це досить сильний крок, який дає сигнал не лише російським окупантам, але зокрема і українській владі, українському суспільству з приводу того, як потрібно протидіяти агресорові.

З перших рядків преамбули закону про створення вільної економічної зони «Крим», де йде

обгрунтування необхідності ухвалення такого закону, виникає питання: де знаходилися автори цього документа у момент його написання. Таке відчуття, що

Співдиректор програм зовнішньої політики та міжнародної безпеки Центру Разумкова Олексій МЕЛЬНИК

в лютому-березні 2014 року нічого не відбувалося. Я не можу говорити, чи буде скасований цей закон, але я цілком впевнений у тому, що цей закон має бути скасований якнайшвидше.

Зараз рано говорити про реінтеграцію півострова в український правовий, гуманітарний і соціальний простір. Сьогодні важливо хоч би визначитися — торгувати чи воювати. Тому зараз завдання, яке переслідують активісти, насамперед, це все-таки реанімувати актуальність питання про повернення Криму.

Повна версія тексту

ЧИ МОЖЛИВИЙ В УКРАЇНІ ПЕРЕХІД НА КОНТРАКТНУ АРМІЮ

Сьогодні в Україні активно обговорюють можливості і перспективи переходу армії на контрактне формування. Відразу відзначу, що ідея не нова. Більш того, раніше поетапно втілювалася.

Програма переходу на контрактну армію існує з 2003 року. Ще 10 років тому, в 2005 році, українські Збройні сили впритул наблизилися до завершення реалізації цієї ідеї. З практично півсотні пунктів, які були заплановані, були втілені майже всі. Невиконаними залишалися лише найбільш ресурсоємні пункти програми, як, наприклад, забезпечення житлом.

Проте була створена нормативно-правова база, поступово збільшувався відсоток контрактників в армії, зменшувалася загальна чисельність ЗСУ. При Януковичі фактично був припинений призов на строкову службу, тобто де-факто відбувся перехід на контрактне комплектування армії. В Україні залишалася лише незначна кількість призовників, якими комплектувалися внутрішні війська.

Проте події останніх півтора років підштовхнули владу вдатися до різних методів комплектування армії. Мобілізація, по суті, той же призов. Людей призвали, щоб служити в армії, причому в абсолютно немирних умовах. Проблеми виникли дуже швидко. Остання хвиля мобілізації показала істотні складнощі з комплектуванням — особливо від того, що головний наголос робиться на обов'язок, на примус.

Проте механічне збільшення кількості військовослужбовців не веде до прямого підвищення боєздатності армії. Для тих, хто займається цим питанням послідовно, доцільність формування контрактної армії очевидна давно.

Україна не перша прийшла до такого висновку. Більшість країн Європи застосовують саме такий підхід. При цьому не потрібно стверджувати, що призовна армія не має права на існування. Є країни, де призов зберігся. Проте в такому випадку поясненням служать деякі національні традиції в тих чи інших державах.

Наприклад, в Австрії або донедавна у Швеції це було пов'язано з великим поривом молодих громадян захищати свою країну. Одна з найсильніших армій світу — ізраїльська — формується за призовом усіх громадян (і чоловічої, і жіночої статі). Водночас у Великобританії і США вимушені були відмовитися від призовної служби, що не завадило цим країнам створити найбільш боєздатні армії світу.

Це все національні особливості. Що стосується України, то тут однозначно має бути кістяк призовної армії, але при цьому слід працювати над резервом. Законом чи страхом покарання змусити служити важко. Водночас є чимала кількість людей, готових іти в армію добровільно. Держава, своєю чергою, повинна максимально ефективно використовувати потенціал громадян, а не намагатися переламати всіх через коліно.

Повна версія тексту

Співдиректор програм зовнішньої політики та міжнародної безпеки Центру Разумкова Олексій МЕЛЬНИК

ЯК ЗМУСИТИ КРЕМЛЬ КАПІТУЛЮВАТИ

Окрім зниження інтенсивності вогню, перемир'я на Донбасі поки жодних істотних результатів не принесло. Сторони залишилися при своїх інтересах, і ніхто не хоче поступатися.

Це ще раз підтверджує те, що підхід до переформатування мінських переговорів і їхнього порядку денного, тобто поєднання питань ведення конфлікту і внутрішньої політики України, було помилковим і привело до того, що жодна зі сторін не йде ні на які компроміси.

Вочевидь, потрібно було розділити процес врегулювання конфлікту на два формати: у першому форматі українська влада веде переговори з представниками невизнаних республік, причому в такому ключі, в якому будь-яка країна веде переговори з терористами (про закінчення бойових дій, про обмін військовополоненими, про відведення озброєння і гуманітарну допомогу і т. д.); а в іншому форматі за участю України, Росії і представників Заходу йдеться про капітуляцію Москви в цій війні, тобто про примус країни-агресора до відмови від своїх цілей (припинення підтримки сепаратистів, а також відновлення контролю над кордоном, виведення російських військ і т. д.).

З таким підходом це могло б чимось закінчитися. Але в змішаному порядку денному я не бачу можливостей для яких-небудь компромісів.

Путін піде до кінця, йому потрібний контроль над Україною, щоб вона залишалася в орбіті Кремля. Україна, тим часом, не може піти на які-небудь зміни Конституції у стосунку до невизнаних республік, тому що це загрожує не просто програшем, а внутрішньою дестабілізацією країни. Ті люди, які воювали, обов'язково запитають у влади, заради чого все це було, і вважатимуть таке рішення державною зрадою.

Отже, рано чи пізно ідея переформатування переговорів повинна прийти в голову політикам.

Що буде далі? У цьому питанні є багато складових, які не дозволяють зробити чіткий прогноз. Проте я не бачу варіантів, як цей конфлікт може припинитися до кінця року. З боку Росії і сепаратистів ми вже чуємо розмови про те, що імплементацію Мінських угод потрібно перенести на наступний рік. Це затягування конфлікту, внаслідок чого Україна зазнає і економічних, і демографічних, і моральних збитків.

Україні цей сценарій невигідний. Він гальмує реформи у всіх інших сферах життєдіяльності держави і створює грунт для дестабілізації ситуації в решті регіонів країни. Майбутнє залежить від багатьох чинників, зокрема від того, що відбуватиметься всередині України і наскільки успішно вона зможе провести реформи; чи навчиться влада не лише слухати, але і чути — не електорат, а народ.

Також подальший розвиток подій залежатиме від рішучості наших західних партнерів у продовженні санкцій і від того, чи вдасться досягнути больового порогу Росії, аби вона зрозуміла згубність обраного шляху.

Це, до речі, малоймовірно. І це питання дуже складного балансування. Адже три принципи, на основі яких можна спілкуватися з Росією, відомо: не вір, не бійся, не проси.

Все йде до заморожування конфлікту. Можливості знайти вихід із ситуації, який би влаштовував усі сторони, не виходячи при цьому з нинішнього формату переговорів, я не бачу.

Угруповання російських військ біля кордонів України не рідшає і не слабне, а навпаки продовжується нарощування сил. Це говорить про те, що з можливих подальших планів Росії, варіант відновлення масштабних боїв не виключений. Може, він і не є основним, проте з переліку його ніхто не виключав. При чому йдеться не лише про бої на колишніх територіях, але і про можливість порушення кордонів України в інших регіонах. Ми маємо бути готові і до цього.

Повна версія тексту

Директор військових програм
Центру Разумкова, Микола СУНГУРОВСЬКИЙ

Економіка

УКРАЇНСЬКА ЕКОНОМІКА МОЖЕ РОЗВИВАТИСЯ ЗА РАХУНОК БАГАТИХ ЗОВНІШНІХ РИНКІВ

Нещодавно стало відомо про те, що Комітет приватних кредиторів погодився списати Україні 20 відсотків боргів, а також відтермінувати сплату решти на 4 роки.

Звичайно, це позитивно, що Україна продемонструвала, що вона є цивілізованим гравцем, тому що завжди такі перемовини дуже складні. Тобто Україна показала, що з нею можна мати справу.

Крім того реструктуризація вплине позитивно на гривню. Ми збережемо найближчим часом резерви, що сприятиме, звичайно, зміцненню курсу. Цей позитивний результат перемовин, можливо, надасть підґрунтя для інших інвесторів, щоб вони не боялися нашої країни.

Якщо говорити про вплив кризових світових тенденцій на Україну, то в першу чергу на тлі зниження світових цін на нафту можна очікувати зниження цін на газ, що може позитивно відобразитися на українській економіці. Водночас у світі є такі тенденції, що коли знижується ціна на нафту, знижується ціна і на інші біржові товари, такі, наприклад, як зерно або метал. Тобто на основні експортні статті України.

Україна — мала відкрита економіка. Вона може розвиватися і отримувати додаткові зиски не стільки за рахунок внутрішніх ринків (вони є бідні), а за рахунок багатих зовнішніх ринків. Так розвивалися ті ж самі азійські «тигри», так розвивалися колишні соціалістичні країни, так розвивалася та ж сама Японія чи Швеція у повоєнні роки.

Повна версія тексту

Директор економічних програм
Центру Разумкова
Василь ЮРЧИШИН

НИЗЬКА КУПІВЕЛЬНА СПРОМОЖНІСТЬ УКРАЇНЦІВ СТРИМУВАТИМЕ ЗРОСТАННЯ ЦІН

Верховна Рада України схвалила зміни до бюджету на 2015 рік (законопроект №3060), що стосуються підвищення прожиткового мінімуму і мінімальних зарплат і пенсій. Зокрема з 1 вересня на 160 гривень (з 1218 до 1378 гривень) буде підвищена мінімальна зарплата, а прожитковий мінімум зросте на 154 гривні (з 1176 до 1330 гривень). У підсумку зросте розмір мінімальної пенсії, стипендій та інших соціальних виплат.

Наступного року мінімальні соціальні стандарти зможуть підвищити у квітні-травні. Тоді за результатами першого кварталу вже буде зрозуміло, чи виходить економіка на рейки стабільного розвитку і чи є належні ресурси.

В Україні зростання цін суттєво залежить від курсу національної валюти, тому чим стабільнішою буде гривня, тим меншу інфляцію варто чекати. Втім, низький рівень купівельної спроможності також буде серйозним стримуючим чинником для зростання цін у найближчі кілька років.

Повна версія тексту

Директор економічних програм
Центру Разумкова
Василь ЮРЧИШИН

ПОПРИ ГЛИБОКУ ЕКОНОМІЧНУ КРИЗУ УКРАЇНА УНИКНУЛА ПОВНОГО КРАХУ

Україна перебуває в дуже тяжкому становищі, у стані війни, якої Європа вже давно не знала, і це, звісно, призвело до величезних втрат. І падіння в 15-20% ВВП — це реальні збитки для країни. Водночас Україні вдалося утриматися від повного розвалу й повної катастрофи. Ще торік було багато сценаріїв, що Україна розпадеться, не переживе зиму, про жахливі віялові відключення. Усі ці страхи виявилися дещо перебільшеними. Сьогодні вже можна казати про те, що влітку цього року ми досягли дна падіння та кризових проявів. З'явилася надія, що ми знову почнемо підніматися.

Повна версія тексту

Директор економічних програм
Центру Разумкова
Василь ЮРЧИШИН

Енергетика

РОСІЯ НЕ ЗМОЖЕ ВІДМОВИТИСЯ ВІД УКРАЇНСЬКОЇ ГТС ДЛЯ ТРАНСПОРТУВАННЯ ГАЗУ ДО ЄС У СЕРЕДНЬОСТРОКОВІЙ ПЕРСПЕКТИВІ

У середньостроковій перспективі паливний ринок Європи може зазнати змін — Росія намагається створити дедалі більше газопроводів в обхід України. Вранці 4 вересня російський «Газпром» і західні компанії підписали угоду акціонерів для створення газопровідної системи «Північний потік 2», запланованої для збільшення постачання російського природного газу до Європейського Союзу в обхід української ГТС.

«Газпром» хоче скористатися напрацюваннями першого «Північного потоку». Новий потік буде поставлений у залежність від розвитку газотранспортних систем Євросоюзу. Німеччині не потрібно стільки газу. Все залежатиме від попиту, але чим менше транспортуватиметься, тим важче буде окупити «Північний потік 2».

Росіяни намагаються реалізувати «Турецький потік» замість «Південного». Принаймні вони будуватимуть однониткову трубу, хоч би для того, щоб покрити попит Туреччини. Річ у тому, що Росія вже витратила десь 6 млрд. доларів на прокладення трубопроводу і будівництво компресорних станцій на своїй території для «Південного потоку», і щоб гроші не втратити зовсім, вони можуть побудувати «Турецький потік».

Росія застрягла з рядом проектів на східному напрямі, зокрема до Китаю. А грошей у «Газпрому» не так багато, аби реалізувати ці проекти. Вони хочуть братися за багато проектів, а насправді розпиляють ресурси.

Упродовж найближчих років у Росії нема іншого виходу, як співпрацювти з Україною у сфері транзиту газу до ЄС. У середньостроковій перспективі через 4-5 років жодних змін не буде. Все залежить від того, як далі діятимуть санкції. Це все будуватиметься за рахунок кредитних грошей, а через санкції їх буде складно знайти. У «Газпрому» окрім цього є й інші проекти, що потребують фінансування. Нинішній проект може обійтися «Газпрому» десь у 10 млрд. доларів. Малоймовірно, що у найближчі 5 років вони відмовляться від української ГТС.

Повна версія тексту

Провідний експерт енергетичних програм Центру Разумкова Віктор Логацький

БРАК ВУГІЛЛЯ НА СКЛАДАХ ВИКЛИКАНИЙ НЕЕФЕКТИВНОЮ ПОЛІТИКОЮ МІНЕНЕРГО

Для нормального проходження опалювального сезону, на українських складах повинно бути накопичено щонайменше 3-3,5 млн. тонн вугілля. Сьогодні палива не вистачає більш ніж удвічі, тому ситуація досить складна. Головна причина кризи — ситуація на Донбасі. Міненерго намагається вирішити цю проблему, але вони взялися за це питання значно пізніше, ніж було необхідно. Вирішенням цього питання потрібно було займатися ще у квітні. Плюс існує проблема неузгодженості вартості вугілля всередині країни, через це теж все затягується. Тому я бачу серйозні проблеми у вугільному секторі, хоча є й активні спроби влади їх вирішити. Головним джерелом закупівлі вугілля сьогодні є підконтрольні Україні території Донбасу, а також Росія і Південна Африка.

Небезпека дефіциту вугілля усвідомлена, засоби для вирішення проблеми закладаються. Крім того, збільшилися об'єми закачування природного газу — об'єм палива в підземних сховищах вже перевищує 14 млрд. кубометрів.

Водночас проблема закупівлі вугілля полягає не в недоліку фінансів, оскільки споживачі платять за електроенергію і енергоносії, а у відсутності досить підготовлених і кваліфікованих менеджерів в аналітичному блоці Міністерства енергетики і Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики і комунальних послуг (НКРЕКП).

Повна версія тексту

Директор енергетичних програм Центру Разумкова Володимир ОМЕЛЬЧЕНКО

Соціальна політика

ЧЕРЕЗ ЕМІГРАЦІЮ ТАЛАНОВИТИХ ДОСЛІДНИКІВ УКРАЇНА ВТРАЧАЄ ЦІЛІ НАУКОВІ ШКОЛИ

Дослідники еміграційних процесів стверджують, що поступово і віддавна через еміграцію Україна втрачає талановитих фахівців, тому знижується якість трудових ресурсів. Ми втрачаємо цілі наукові школи. Для того, щоб відновити їх у майбутньому, знадобляться десятки років.

Ще одна не менш важлива проблема, пов'язана з еміграцією, це втрата тих державних ресурсів, які Україна вкладає у виховання і навчання своїх громадян. В Україні середня і частково вища освіта безкоштовна. У разі виїзду молодих кадрів держава не отримує від них ніякої віддачі.

Повна версія тексту

Директор соціальних програм Центру Разумкова Людмила ШАНГІНА

Дослідження проведені соціологічною службою Центру Разумкова з 29 квітня по 5 травня 2015р. в усіх регіонах України, за винятком АР Крим і тимчасово окупованих територій Донецької та Луганської областей; з 21 по 26 листопада 2014р. в усіх регіонах України, за винятком АР Крим і тимчасово окупованих територій Донецької та Луганської областей. Теоретична похибка вибірки (без врахування дизайн-ефекту) не перевищує 2,3% з імовірністю 0,95.

Більш докладно з результатами соціологічних досліджень, проведених Центром Разумкова, можна ознайомитися на нашому сайті *http://www.razumkov.org.ua.*

Потрібні чи не потрібні політичні партії для нормального розвитку України як держави?
% опитаних

Чи потрібна Україні багатопартійна система?
% опитаних

Скільки приблизно партій мають існувати в Україні?
% опитаних

ОСВІТА (травень 2015р.)

	Незакінчена середня або загальна середня освіта	Середня спеціальна освіта	Вища або незакінчена вища освіта
Одна	17,8	9,8	7,0
Від 2 до 5	47,5	49,2	45,3
5-10	14,5	18,1	24,8
10-20	1,5	4,6	5,6
Більше 20	1,6	1,4	2,7
Важко відповісти	17,1	16,9	14,6

Регіони (травень 2015р.)

МІЖНАРОДНИЙ КРУГЛИЙ СТІЛ «ПАРТІЙНА СИСТЕМА УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ: ВИКЛИКИ, ПРОБЛЕМИ, СУСПІЛЬНІ ОЧІКУВАННЯ»

16 вересня 2015р. Центр Разумкова спільно з Представництвом Фонду Конрада Аденауера в Україні провів Міжнародний круглий стіл «Партійна система України на сучасному етапі: виклики, проблеми, суспільні очікування».

Круглий стіл проходив у рамках проекту «Партійна система України до і після Майдану: зміни, тенденції розвитку, суспільні запити».

До участі в дискусії були запрошені представники законодавчої та виконавчої влади, політичних партій, українські та зарубіжні науковці, державні та незалежні експерти України, а також представники зарубіжних посольств та міжнародних організацій.

Під час засідання круглого столу відбулася презентація результатів дослідження Центру Разумкова та обговорення таких питань:

• Розвиток партійної системи України на тлі сучасних європейських тенденцій

• Сучасний стан і тенденції розвитку політичних партій в Україні

УЧАСТЬ В ЕКОНОМІЧНОМУ ФОРУМІ В КРИНИЦІ-ЗДРУЙ, ПОЛЬЩА

Директор енергетичних програм Центру Разумкова Володимир Омельченко взяв участь у 25-му Економічному форумі у Криниці-Здруй (Польща), що проходив 8-10 вересня 2015р. Форум відкрив Президент Польщі А.Дуда у присутності Президента Македонії Г.Іванова та Президента Хорватії К.Кітаровіч.

Економічний форум у Криниці-Здруй — одна з найбільших у Центральній і Східній Європі щорічних конференцій, на якій зустрічаються політики, бізнесмени, діячі культури і громадські активісти. Гасло цьогорічного Форуму — «Як побудувати сильну Європу. Стратегії для майбутнього». Понад 3000 гостей Форуму взяли участь у більш ніж 100 тематичних панелях. Головними темами дискусій були питання безпеки Європи, політичного та економічного співробітництва, міграційна криза та ситуація на сході України.

Пан Омельченко був спікером на панелі «Іран — новий початок?», на якій у зв'язку з очікуваним зняттям санкцій з Ірану, розгорнулися дискусії стосовно впливу Ірану на світові ринки нафти і газу, залучення міжнародних інвестицій у розвиток іранської інфраструктури та стабілізації політичної ситуації в регіоні Перської затоки.

УЧАСТЬ У БЕЗПЕКОВОМУ ФОРУМІ «РОЛЬ НАТО ТА ЄС У ЧОРНОМОРСЬКОМУ РЕГІОНІ» 14 вересня 2015р.

Співдиректор програм зовнішньої політики та міжнародної безпеки Центру Разумкова Олексій Мельник взяв участь у безпековому форумі «Роль НАТО та ЄС у чорноморському регіоні», що відбувся 9-10 вересня 2015р. у м.Софія. Експерт виступив з доповіддю на тему: «Роль міжнародних організацій в Україні». Також під час перебування в Софії пан Мельник дав розгорнуте інтерв'ю болгарському телеканалу «BulgariaOn Air», яке можна переглянути за посиланням.

УЧАСТЬ У XIII МІЖНАРОДНОМУ ФОРУМІ «ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНИЙ КОМПЛЕКС УКРАЇНИ: СЬОГОДЕННЯ І МАЙБУТНЄ»

У рамках програми XIII міжнародного форуму «Паливно-енергетичний комплекс України: сьогодення та майбутнє», директор енергетичних програм Центра Разумкова Володимир Омельченко разом з міністром енергетики та вугільної промисловості Володимиром Демчишиним, народними депутатами України та представниками дипломатичного корпусу взяв участь у панельній дискусії «Енергетична дипломатія: український контекст», яка відбулася 22 вересня 2015р. у Києві.

УЧАСТЬ В ЕКСПЕРТНІЙ ЗУСТРІЧІ «ВІДНОСИНИ ЄС-УКРАЇНА-РОСІЯ НА ФОНІ ТРИВАЛОГО КОНФЛІКТУ»

20-23 серпня 2015р. в Каденаббії (Італія) відбувся експертний форум «Відносини ЄС-Україна-Росія на фоні тривалого конфлікту», організований Фондом Конрада Аденауера. Від імені організаторів учасників форуму привітали голови Представництв Фонду К.Аденауера в Україні і в Росії – Г.Бауманн і К. Кроуфорд.

У дискусії взяли участь німецькі, українські та російські експерти. Від Центру Разумкова з доповідями виступили співдиректор програм з питань зовнішньої політики та міжнародної безпеки М.Пашков і науковий консультант з економічних питань В.Сіденко.

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ПРОЕКТУ ЦЕНТРУ РАЗУМКОВА В ІТАЛІЇ

21 серпня 2015р. в м.Каденаббія (Італія) на міжнародному експертному форумі, організованому Фондом Конрада Аденауера, відбулася презентація чергового видання Центру Разумкова – «Російсько-український конфлікт: стан, наслідки, перспективи». (англомовна версія). Це видання здійснене в рамках спільного проекту Центру Разумкова і Представництва Фонду Конрада Аденауера в Україні – «Перспективи відносин Україна-РФ: концептуальні підходи і практичні кроки».

У виданні містяться аналітичні матеріали Центру Разумкова, присвячені російсько-українському конфлікту, виступи експертів з України, Росії, Німеччини, Британії, іноземних дипломатів. Також у виданні представлені окремі результати соціологічних досліджень Центру Разумкова, проведених під час російсько-українського конфлікту – з квітня 2014р. по травень 2015р. Наводяться думки громадян щодо стану відносин Києва і Москви, наслідків конфлікту, перспектив відносин між двома країнами.

УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТР ЕКОНОМІЧНИХ І ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА РАЗУМКОВА
Адреса: 01015, Україна, Київ, вул. Лаврська, 16
Телефон: (044) 201-11-98, факс.: (044) 201-11-99
Зворотній зв'язок: newsletter@razumkov.org.ua